

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

El Maresme o Costa de Llevant

FEBRER 1975

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
jaume
BOFILL
Bofill

LIMITS. Del riu Tordera enllà de Malgrat al Nord-est, i el Turò de Montgat al Sud-est, en les proximitats de Barcelona. El mar i la carena de la serrallada separa el Maresme del Vallès Oriental, de característiques diferents, constitueixen els límits de llevant i de ponent aproximadament.

EXTENSIO. 398 quilòmetres quadrats.²

GEOLOGIA. La comarca és una de les més antigues de Catalunya. Les seves muntanyes, amb el Montnegre com a massís principal (759 m. d'altitud), forma part de l'anomenat sistema mediterrani hernicià. El muntanyam té un origen, si no primari, secundari, i la plana és de composició terciària i fins quaternària.

De materials granítics predominant, la característica principal és la suavitat del relleu muntanyós i la plana que s'hi estén als peus, gairabé al llarg de tota la costa.⁴

HISTORIA. Els erudits que més han aprofundit en l'estudi de la vida humana a la comarca en èpoques primitives donen una gran importància a les troballes que s'han anat recollint del període ibèric. Son diversos els poblats ibèrics descoberts, - el més important, òtser,⁵ el de Burriac - i nombrosíssims els vestigis trobats, com els dòlmens.

J. Serra i Rafols demostra que el poblament anomenat ibèric fou important, en el seu temps, vers el segle III a J.C., i arriba a suposar, per càlculs versemblants, una densitat de població de 20 habitants per quilòmetre quadrat, xifra molt gran per aquella època.

De temps més antic no i manquen restes megalítics, encara que no son molt abundants.

Per treballs paralels de diversos autors ha quedat demostrat el valor del poblament romà en el conjunt de la comarca, que era travessada per la Via Augusta de l'imperi. A Vilasar i resta una inscripció.

Si ha estat una comarca molt poblada desde sempre, és a causa de nombroses condicions favorables a l'establiment humà.

El poblament, a gairebé tot el Maresme, comporta un nucli antic de població, el poble de "dalt", situat a l'aixella de la vall, lluny del mar per a resguardar-se de les incursions dels pirates. Els habitants d'aquels pobles podien veure el mar sense ésser vistos.

Al Maresme abunda el poblament dispers tant a la plana com a la muntanya.⁶

EL PAISATGE. Es una comarca polifacètica. El bosc amb diversa varietat d'arbreda, la vinya, l'horta. Avui l'horta ha desplaçat la vinya i la vinya ha

hagut de guanyar terreny al bosc.

AGRICULTURA. A les hortes del Maresme les collites es succeeixen sense descans. Amb el cultiu intensiu es poden aconseguir fins a quatre collites anuals.

EL VI. Es suposa que ja en el segle III a.J.C. formava part de la fisonomia agrària del Maresme. De l'època⁷ de la dominació romana, Marcial en fa referència en els seus "Epigrames".

Fins a finals del segle XVIII, el raïm constituïa la collita principal de la comarca.

LES PATATES. En el conjunt de l'agricultura maresmenca el cultiu de patates ha estat el seu més gran exponent. Les zones de regadiu li han estat excepcionalment favorables.

El 1906 es començaren a enviar a Anglaterra. Dels primers contactes de la pagesia del Maresme amb el mercat anglès provingué l'arribada de llavors d'aquell país que foren les úniques que es sembraren a les hortes.

Durant molts anys la ciutat de Londres ha consumit la meitat de la producció de patata primerenca del Maresme.

ELS CLAVELLS. Si bé ja hi ha precedents a Premià de Dalt, a Cabrils i altres contrades de la comarca en el segle XIX, el cultiu de clavells s'inicià poc després de l'arribada a Vilasar de Mar, l'any 1922 del senyor Beniamino Farina, floricultor italià que havia fugit dels transtorns que planaven damunt l'Europa d'aquells dies. El senyor Farina va començar a plantar clavellines a gran escala seguint les normes i amb les varietats de la Riviera italiana.

Es cultiven unes 200 varietats de clavellines i abunden els hivernacles.

El 1928 ja s'exportaven flors a l'estranger. A mesura que sorgiren nous cultivadors, es feren més precisos els mercats consumidors. Així nasqué la Cooperativa de Floricultors del Maresme.

Els clavells que es venen a les parades de la Rambla de les Flors provenen del Maresme. També s'envien a diverses capitals espanyoles, com Madrid, Bilbao, i Andalusia etc.

L'INDUSTRIA. Una tercera part dels habitants de la comarca viu de l'indústria.

EL GÈNERE DE PUNT. Es l'indústria que més ha sobresortit a la comarca, de molta tradició desde el segle XVIII¹¹

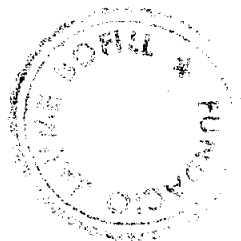
Mataró és el primer centre, el segon Calella. Aquesta indústria porta aparellades una sèrie d'altres indústries auxiliars, com son la metal·lúrgica, tintoreria, capses de cartó, vidre, etc.¹⁰

TURISME. De colònies d'estiuejants n'hi ha hagut sempre en aquesta costa. Actualment cada any adquireix major intensitat el turisme estranger.

Tota aquesta aportació forastera, que podem catalogar amb el nom de turisme i estiueig, ha creat nombrosos llocs de treball.¹²

BIBLIOGRAFIA
=====

1. "El Maresme" per Joaquim Casas, (pag. 17)
2. "Geografia de Catalunya", fascicle 13 (pag. 405)
3. "El Maresme" de Joaquim Casas (pag. 21)
4. Geografia de Catalunya", fascicle 13 (pag. 405)
5. "El Maresme" de Joaquim Casas (pag 22)
6. "Geografia de Catalunya", fascicle 14 (pag. 428)
7. "El Maresme" de Joaquim Casas (pag. 27)
8. "El Maresme" de Joaquim Casas (pag 59)
9. "El Maresme" de Joaquim Casas (pags. 63-64)
10. "El Maresme" de Joaquim Cases (pags. 49-50)
11. "Geografia de Catalunya" fascicle 14 (pag. 434)
12. "Geografia de Catalunya" fascicle 14 (pag 439)

AIGUAFREDA.

Segons el cens de l'any 1970 té 1.823 habitants.

Municipi situat a l'extrem oriental del Montseny, a la riba del riu Congost, està rodejat de boscos d'alzines i pins.

La denominació d'"Aiguafreda" arrenca d'una de les seves masies, i de les 50 fonts que hi ha als seus voltants.

A Aiguafreda de Dalt, en la part de la muntanya, hi ha l'església de Sant Martí, del segle IX, (data confirmada per l'acta de consagració).

Al peu d'aquesta església hi ha una cripta funerària de l'època visigòtica, del segle VI.

Ermites de Sant Miquel i Sant Salvador d'Avenco, del segle XI.

Castell de Cruïlles, del segle XV, en ruïnes.

A Serra de l'Arca s'hi troben un menhir i cinc dòlmens, un d'ells a 800 m. d'alçada, va ésser descobert l'any 1914 per Mn. Fortià Sala, aquests megalítics revelen l'existència d'una raça pobladora d'aquesta contrada en els segles V i VI a.J.

A mig segle passat es desenterrà una columna amb inscripcions romanes, a prop de la masia de les "Cases", sembla datar de l'any 251.

Durant l'estiu es duplica la població.

Indústria textil, filats i teixits de cotó, especialment tovalloles.

L'AMENJOLA DEL VALLES. 1.432 habitants (Calendari Turístic 1973)

Situat entre les valls del Congost i la riera de Tenes.

El terreny suau i ondulat, en la seva meitat meridional s'enfila cap al serrat d'Oosta i el puig Graciós.

A l'indret anomenat Quatre Cantons ha estat descobert un sepulcre de fossa, de l'època neolítica.

Al lloc dit els Casalots, restes d'un poblat ibèric i a la sortida de Torregrossa restes de l'època romana.

Damunt del poble, a 371 m. d'alçada, es troba l'ermita de Sant Nicolau esmentada ja en el segle XII, i la de Sant Bartomeu de Vallroja, d'estil romànic.

Té grans cases pairals, com la que pertany a l'Obra de la Visitaçió, al costat de l'església, (per a noies convalescents i vacances d'obrers

LA BATLLORIA. 360 habitants (Gran Enciclopèdia Catalana)

Poble del municipi de Sant Celoni.

El poble ha augmentat gracies a l'industrialització, (productes químico-farmacèutics, -esta instal·lat l'Institut Behring-, i fibres artificials.

BIGUES. (Sant Pere) 1.000 habitants (Gran Enciclopèdia de Catalunya)

Municipi situat a la vall de la riera de Tenes.

Terreny molt accidentat, especialment al nord-est, on s'uneixen els

Contraforts meridionals dels cingles de Bertí amb els orientals dels cingles de Galliga.

Casa gòtica coneguda per "La Torre".

CALDES DE MONTBUI. 8.161 habitants (Calendari Turístic 1973)

Municipi situat en el Vallès Occidental, - arriba fins el límit amb el Vallès Oriental.

L'origen del nom és romà, degut a les aigües termals que brollen de les seves fonts, amb aigües clorur-sodiques i radioactives (a una temperatura de 63° a 73° C.), la més important es la del Lleó, situada a la plaça on hi ha l'Ajuntament, brolla a uns 70° C. El seu origen es desconeix, sempre que s'ha intentat buscar-lo, han mort asfixiats els obrers, es suposa que alguna de les muntanyes del voltant és volcànica.

En la mateixa plaça hi ha 4 balnearis i l'hospital. En 3 d'aquests establiments hi han diversos brolladors de la mateixa aigua, en els altres 2 està canalitzada.

Aquesta aigua també es utilitza com a mitja de calefacció, en el sub-sol d'una part de l'església. També per la fabricació de yogurts.

De l'època romana són el pont i les restes de piscina termal, de 13 m. per 7 m., a la qual es baixa per uns graons, hi han algunes columnes i làpides, entre les quals una de Juli Cèsar agraint la bondat de les aigües.

L'església parroquial, del segle XVIII, és obra de Pere Rupin i Pau Soroll, és una de les més grans del Vallès, està dedicada a Santa Maria - (fou destruïda a l'interior, l'any 1936 i van matar al Sacerdot Custodi Mn. Isidre-).

Es conserva la Santa Magestat- a l'altar del Santíssim Sacrament-, únicament es original el cap, el restant es una reproducció exacta de la primitiva, del segle XIII.

Al carrer Graus hi ha el Museu Arqueològic Delger.

Als afores, prop de les ruïnes del Castell de Montbui, en el Puig Alt, van trobar-se restes d'un poblat ibèric.

En els carrers antics de la vila hi han penys de muralla medieval i en l'antic call o barri jueu hi han carrers com el de la Sinagoga i del Fossar dels Jueus.

L'escultor Maholo Hugué va viure i treballar a Caldes durant molts anys, va morir en aquesta població l'any 1954.

L'any 1.972 s'hi exerceix un monument, al costat de les termes romanes. Aquest monument és fet d'un pedestal de pedra i una escultura de bronze de aquest autor.

Granja Experimental Agrícola i Escola de Capataços Agrícoles, amb cria de cavalls, porcs, vaques, procés de fabricació d'aliments lactics, varietat d'aviram, conreu de camp, etc...

Caves de Xampany "Sant Jordi" i el seu procés d'elaboració.

Instal·lat en un bosc immens, on es celebrà el primer Camping Internacional, l'any 1935.

ERMITA DE LA MARE DE DEU DEL REMEI. Va ésser reconstruïda fa poc. L'imatge de la Mare de Déu es va trobar en una cova l'any 1.550, es va fer un humil oratori i fou tanta la devoció que tingueren necessitat d'ampliar-la.

En aquesta ermita es celebra un aplec el tercer diumenge d'octubre.

El punt més elevat de les serres d'aquesta contrada és el Farell, conegut per el Pic del Vent, a 789 m. d'alçada. Hi ha un hostal i una urbanització.

LLEGENDA.

La fantasia popular crea la llegenda de Fort Farell, segons la qual hi havia un gegant que amb un tronc de pi va traçar el curs del riu Besòs, per calmar la seva set. Aquest gegant a Barcelona es conegut per el "Gegant del Pi", perquè va arribar a la capital portant un pi com a bastó. Duen que la muntanya del Farell és el cadàver petrificat del gegant.

CAMPIUS.

Situat en la vessant meridional del Montseny.

L'any 1.886, el dramaturg i poeta Frederic Soler i Hubert, més conegut pel pseudònim "Serafi Pitarra", va comprar el mas Collet, era la seva casa de repòs, on va escriure "El ferrer de tall", inspirada en un ferrer del poble, encara que després situa l'acció a Olot. El nom de Serafi Pitarra es llegeix a la façana del mas, convertit en museu intim del prolífic autor.

CÀNOVES.

En la vessant oriental del Montseny.

Abundant els castanyers, és molt conegut el castanyer d'en Cuo, centenari exemplar tingut per un dels arbres més corpulents de Catalunya.

Del Castell de Cànoves hi resten alguns vestigis.

Església de Sant Miquel, d'estil romànic, dels segles XI i XII.

Molí de Cànoves, amb elements gòtics, (hi ha estat trobat un tresor de monedes ibèriques).

CÀNOVELLES.

A la riba del riu Congost.

El poble està situat al voltant de l'església parroquial de Sant Feliu l'Africà, amb portalada romànica del segle XI, s'hi conserva l'imatge de la Mare de Déu de Bellullà, del segle XII, en bronze daurat, d'una 15 cm. Del mirador del Santuari, el seu propietari n'ha fet un parc natural.

CARDEDEU. 5.017 habitants (Calendari Turístic 1973)

La paraula cardedeu equival a petit alaiuer.

Té un gros monòlit conegut per "Roc Piter".

Creu de terme del segle XVIII, d'estil barroc, a l'extrem de la població.

Castell de Bell-lloc, amb capella romànica i panteó dels comtes d'aquest lloc, del segle IX.

Es típic del lloc un dolç anomenat "borrego".

CASTELLAR DEL VALLES.**===== 7.683 habitants (Calendari Turístic 1973)****Municipi situat en la vessant del Pou de la Creu, 664m. d'alçada.****Les primeres cites documentals de Castrum Castellae o Castell de Castellar són de l'any 961, amb finestres gòtiques i una part de transició del romànic al gòtic.****CASTELLBISBAL. 2.875 habitants (Calendari Turístic 1973)****Municipi situat a dalt d'un turó d'argila.****El nom prové del castell que el Bisbe d'Egara va fer-hi bastir l'any 400, i entorn del qual s'anà formant el poble.****En el bosc de can Ribot hi han trossos de mur, que es suposa corresponen al monestir de monges agustines que hi havia l'any 1.331, com també l'imatge de Santa Magdalena i la pica beinetana que es guarden en aquesta masia.****CASTELLTERÇOL. 1.903 habitants (Calendari Turístic 1973)****Municipi situat a 768 m. d'alçada.****Les monedes celtiberes i els dòlmens trobats donen idea de la presència humana en temps remots.****Castell del segle X, en ruïnes.****Can Prat és una de les cases pairals més notables de la població.****L'any 1.870 hi va néixer el gran patriota i polític Enric Prat de la Riba, exemple de fidelitat, llealtat i virtuts morals, i hi va morir l'any 1.917.****L'any 1.907 ocupà la presidència de la Diputació Provincial de Barcelona, i l'any 1913 la de la Mancomunitat Catalana.****Monument al Canuto. Aquest home es deia Cebríà Calvet, era traginer, va arribar l'any 1873, es casà amb una noia del poble i va fer negoci amb transports de viatgers, i hi va donar al poble un increment econòmic i social fent construir pels treballadors les primeres cases per ells. S'hi va fer una estàtua de marbre, de tamany natural, enfront de la casa dels seus parents.****Són famoses les seves manifestacions folklòriques:****Dansa de Castellterçol" i "Ball del Ciri", la primera va ésser premiada en el Congrés Internacional de folklore celebrat a Londres l'any 1.935.****Fàbriques d'embotits, principalment llonganissa.****=====
CERDANYOLA. 19.945 habitants (Calendari Turístic 1973)****Municipi situat en la vessant del turó de Montcada.****En el turó de can Olivé hi han vestigis de murs de ceràmica de l'època ibèrica.****La dominació romana ha deixat vestigis en la vall de Sant Iscle, segles, monedes i el fragment d'una inscripció, a prop de la capella de la Mare de Déu.****El nom de Cerdanyola es troba esmentat per la primera vegada en una**

escriptura de l'any 956, com Cerdaniola.

Castell de Sant Mergal, jurisdicció del Marquès de Cerdanyola, segle X, té una capella gòtica dedicada a Sant Mergal, restaurada en el segle XVII.

L'any 1914 s'hi van establir les manufactures de fibrociment "Uralita"

El pintor Josep Togores va néixer l'any 1893, en aquest poble.

Dintre del terme de Cerdanyola hi ha l'urbanització Bellaterra, on hi ha l'Universitat Autònoma de Barcelona.

EL FIGARO.

Municipi de Montmany però l'Ajuntament és al Figaró.

Situat a la riba del riu Congost.

Es un poble pintoresc d'estiuels rodejat de pins.

LES FRANQUESSES DEL VALLES.

Terme municipal que inclou Llerona, Corró d'Amunt, Corró d'Avall i Marçà.

Situat a la riba del riu Congost.

De tot aquest conjunt Llerona és el més antic, és la "Llaurona de la Tarraco", on Sertori derrotà Pompei, amb l'ajut dels laietans i ausetans.

L'església de Llerona és dedicada a la Mare de Déu de la Nativitat. És romànica, del segle XIII.

A Corró d'Avall, en l'església dedicada a Santa Eulàlia, es va registrar un fet que aclareix l'origen de la denominació "Les Franqueses".

La tradició conta que una virreina de Barcelona passava pel camí antic de Granollers i prop de l'església va donar a llum un infant. Els veïns la van auxiliar i la virreina agraïda, concedí als nats dintre del terme municipal el dret de dir-se "fills de Barcelona", i els afavorí amb algunes franquícies. En commemoració d'aquesta gràcia a la plaça hi ha un pedró del segle XV amb l'escut de Barcelona i el nom de "Les Franqueses", inscrit a sota.

FOGARS DE MONTELIUS.

A 600 m. d'alçada, en la vessant del Montseny.

LA FLORESTA.

Municipi de Sant Cugat del Vallès.

El nom complet és "Floresta-Pearson", en memòria de l'enginyer i financier nord-americà d'aquest nom, que va arribar a Barcelona l'any 1908, i al qual es deu la línia de ferrocarril elèctric i la construcció de la presa de Trep.

GALLIFA.

Situat al peu del serrat de les Pedres.

Hi passen les rieres de Maïoles, La Roca i Sant Sebastià, que, ajuntant-se a la sortida del terme formen la riera de Caldes.

Dalt de la muntanya de Sant Sadurní, a 950 m. d'alçada, es troba, circumdada d'alzinars, l'ermita d'aquest Sant, d'estil romànic, del segle

XIII, l'ermita restantancada i la clau es guarda a mas Sobregrau.
S'obra el dia de l'aplec.

El mas el Recó és del ceramista J.M. Llorens Artigas, que, amb Joan Mí
ró va fer el frontal del palau de l'Unesco a París.

LA GARRIGA. 6.558 habitants (Calendari Turistic 1973)

A la riba del riu Congost.

Església de la Dona, del segle XV, feta construir pel Comte de Barcelona
na Martí l'Humà, en acció de gràcies, per haver-se guarit la seva espò
sa en aquest poble. És d'estil romànic i conserva un retaule del
segle XII, representant el martiri de Sant Esteve, patró del poble,
és obra dels germans Vergós.

Es estació termal i d'estiuatge.
Cap al nord hi abundant les aigües fresques i cap el sud les aigües
termals a 60° C.

En el bosc de can Turres es va instaurar el 1º Teatre de la Natura",
a la Península, estrenan-hi Enric Borràs el poema dramàtic "Flors de
Cingle", d'Ignasi Iglésies i posteriorment "La Viola d'Or", d'Apel·les
Mestres.

Hi ha la capella de la Mare de Déu del Camí.

GRANERA.

Ruïnes del Castell de Granera.

Capella romànica, amb pintures murals del s. XI.

L'església parroquial posseeix una creu processional, de plata, del
segle XVI.

GRANOLLERS. 38.066 habitants (Calendari Turistic 1973)

Capital del Vallès Oriental.

Fundada l'any 944 pels romans, amb el nom de "Granularia subteriore",
segons el cartoral de Sant Cugat.

El segle XIV van construir un cinturó de muralles, de les que queden
algunes restes.

L'església parroquial primitiva, dedicada a Sant Esteve, patró de
la vila, és del segle XII.

L'església de Sant Francesc, del segle XVI, retirada del cult, actual-
ment estatge de la fundació "Pere Maspons i Camarasa", on tenen lloc
aquelles manifestacions culturals i artístiques que ten alta posen
la condició espiritual de la ciutat.

La plaça Major, coneguda per "La Parrada", és de l'any 1587, construï-
da pel mestre d'obres Bartomeu Brufau, destinada a llotja de grens.
l'any 1872 s'habilità per a la venda quotidiana.

Són molt importants el seu mercat setmanal i la Fira de L'Assumpció,
de material agrícola i industrial, exposició de banyar, etc...

Museu Arqueologic, amb col·leccions de ceràmica i pintures dels se-
gles XVI al XVIII.

Antic hospital del segle XIV actualment convertit en biblioteca
pública.

Indústria metal·lúrgica, d'alimentació i de la construcció.

GUALBA.

Hi ha Gualba de Dalt i Gualba de Baix, però formant un sol poble, situat en la vessant del Montany.

Al nord hi ha el Gorg Negre, segons la llegenda en aquestes aigües profundes hi van submergir el cadàver del Cap d'Estopa quan el seu germà el Comte Ramon Berenguer, el va fer assassinar per aquells verals.

Esta rodejada de boscos i brolledors.

LA LLAGOSTA.

Agregat al municipi de Sant Fost de Capsentelles.

GALLECS.

Poble agregat al municipi de Mollet.

Les primeres cites documentals són de l'any 956, s'en deia Gallecus.

LLIÇA D'AVALL. 1.222 habitants (Calendari Turístic 1973)

A can Coll hi ha una torre de defensa del segle XVI.

A les Torres, prop de l'ermita de Santa Maria, hi ha una colònia agrícola, on infants que depenen del "Tribunal Tutelar de Menors" fan practiques de pages.

A l'escut de la localitat figuren dos països en posició horitzontal que representen dues lliesses o lliasses, aquesta es l'etimologia de Lliça.

LLIÇA D'AMUNT. 1.577 habitants (Calendari Turístic 1973)

A can Arball Gros s'han trobat vestigis de cases i poblats romans.

La masia de Palaudàries ja es coneixia l'any 972 amb el nom de "Palazie Daries).

LLINERS DEL VALLES. 3.528 habitants (Calendari Turístic 1973)

L'etimologia del nom es deu als llinars o camps de lli que antigament s'estenien per aquesta plana.

Castell de Corbera, del segle XVI. La portalada esculpida i un gran saló decorat amb frescos són del'any 1.558.

Durant la guerra de l'Independencia va ésser escenari d'una sagrant batalla que porta el nom del poble, fou decisiva per la sort de Catalunya.

Santiago Rusinyol hi residia gairebé tots els estius.

MATADEPERA. 1.075 habitants (Calendari Turístic 1973)

Situat en la vessant de Sant Llorenç del Munt.

En documents dels segles XIII i XIV el nom d'aquesta població hi és escrit Mata de Pera.

Eraïta de Sant Magdalena del segle XIII, derruïda, va ésser reconstruïda l'any 1956, amb pedres de l'ermita primitiva, l'imatge de Santa Magdalena es del segle XVI, policromada, el rosetó i les finestres esmaltades són obra de Josep Maria Gol.

En el carrer de Sant Joan, a la façana del nº 16, hi figura una làpida que diu: "Matadepera a Angel Guimerà amb motiu d'haver escrit en aquesta casa el drama català "Maria Rosa". Hi passava els estius des de l'any 1.888.

MARTORELLES

~~-----~~. 3.188 habitants (Calendari Turistic 1973)
Situat a la riba del riu Besòs.

L'església parroquial de Santa Maria és d'estil gòtic.

Els dies de Carnaval, els diablots de les colles de Martorelles executen el anomenat " Ball de les Gitanes".

MOLLET DEL VALLES. 20.212 habitants (Calendari Turistic 1973)
~~-----~~

En el segle XII, Pere Ramon era senyor del terme i del seu castell, però tocat per la gràcia de Déu l'any 1.122 va fer donació de la batllia de Mollet a Sant Oleguer, bisbe de Barcelona, a condició de que sobre els fonaments del castell s'erigís una església. Va ésser totalment destruïda l'any 1936, i actualment solament hi queda un campanar.

Hi va viure llarg temps el pintor Joaquim Mir.

MOLCADA I REIXAC. 22.462 habitants (Calendari Turistic 1973)
~~-----~~

Situada a la riba del riu Besòs.

Església parroquial de Santa Eufàcia, de l'any 1.381, construïda amb elements provinents del monestir de Sant Jeroni de la Murtra i de Montalegre.

Sant Pere de Reixac s'aixeca al peu de la muntanya de Cavall Bernat, té restes d'una església romànica. (Veure fitxa).
Fàbrica de Ciment.
Fàbrica de materials plàstics.

MONTMANY.

~~-----~~
L'església dedicada a Sant Pau de Montmany va donar nom i origen al municipi d'aquest nom, el portal és del segle XVI.

Prop del Pla de la Garga es troba el Santuari de la Mare de Déu de Puiggraciós.

Castell de Montmany, en ruïnes, que la tradició considera va ésser una fortalesa moresca, situat al costat del Santuari.

ERMITA DE LA MARE DE DEU DE PUIGGRACIOS.

L'ermita està situada en el costat de llevant del cim de Puig Graciós, a 807 m. d'alçada. Es podria anomenar el Mirador del Vallès.

"L'anomenat Puig Ciró, sota l'espadat s'englota en forma de T el gran sot de Montmany on es recullen les aigües que devallen de l'església parroquial i les baixen en direcció contrària, per conduir-les cap a desembocar a la riera del Congost, prop de Gallicant". (Extret del llibre "Dalt les Cigles" d'Albertí.)

HISTORIA DEL SANTUARI DE LA MARE DE DEU DE PUIGGRACIOS. (Del llibre de Josep Mauri Serra-1952)

Encara que anteriorment al s. XV en la Parroquia de Montmany ja semblava existia el culte a Santa Maria, (un document de l'any 1286 anomena els sacerdots que segurament oficiaren en el culte a la Mare de Déu, i la parroquia existia ja en 1217). Però l'Altar de la Mare de Déu de dita parroquia no consta fins en un document del segle XV.

En aquest segle el culte era ja nombrós. L'imatge és gòtica, talla d'uns 69 cm., representa a Maria dreta alletant el seu Fill, cal atribuir-la segons sembla a principis del segle XV. L'últim quart del segle XVI es posada al retaule de l'Altar Major.

En el segle XVII, en una fornicula hi havia una imatge de la Mare de Déu de Puiggraciós. Ens ho confirma un document del P. Camós que ens diu que a mitjans del segle XVII, en l'església parroquial de Sant Pau de Montmany adorna el retaule major la "Reina de les Serafines, Maria - intitolada de Puche Graciosa".

El nom de Puiggraciós pot derivar de la configuració geogràfica del lloc, però també perquè la Plena de Gràcia prodigava de d'aquell puig les seves Gràcies. Ja se l'anomena de Puiggraciós avans d'ésser traslladada dalt de la collada.

El Santuari actual s'obrí al culte l'any 1711.

En 1936 l'imatge fou amagada en una cova de sota l'Ullar. L'ermita era parroquia i els sacerdots van sumir l'Eucaristia, van treure tots els tresors i l'imatge, molts d'aquest tresors es van fer malbé per l'humitat de la cova, però es conserven els arxius. L'església i la Rectoria foren cremades el dia de Sant Jaume de l'any 1936. Restaren les parets i les voltes ruïnes.

L'actual Santuari i l'Ermita es de l'arquitecte Lluís Bonet Garí. L'autentica imatge es definitivament retornada a l'ermita després d'l'any 1952, (fins aquest any s'havia venerat a les parroquies de Montmany i l'Ametlla.

L'Hospederia, es petita, hi han 30-4 habitacions, està molt bé situada, té un menjador on es serveixen menjars de casa.

Separada de l'ermita, situada en el mateix cim, hi ha una torre enrunada. Era la torre de senyals durant les guerres carlistes i destacadament de telègrafs, en el segle XIX,

LLEGENDA DEL "SALT DE LA NUVIA".

Una noia que s'havia promès a la Mare de Déu, veia impedida la seva vocació pels pares que volien maridar-la amb un comte. La cerimònia havia de celebrar-se a la capella de Puiggraciós, a poca distància del cim el cavall de la núvia es va desbocar i s'hi precipità al fons del barranc, solament va quedar la senyal dels cascs del cavall damunt d'una roca. L'indret és conegut per el "Salt de la núvia".

MONTMELÓ.

=====

El riu Congost voreja el vessant dret del turó de les Tres Creus i el riu Mogent l'esquerre.

Al peu del turó va ésser derrotat un exèrcit romà i el general que dirigia les operacions l'anomenà "Mont Malus", que, per corrupció, es convertí en Montmeló.

MONTORNÈS DEL VALLES.

=====

El municipi de Montornès està situat sobre un serrat, a la dreta del Riu Mogent.

El mas Masferrer segons els arqueòlegs, ocupa el lloc on hi havia hagut una vila romana.

A Can Tacó s'hi van trobar restes ibero-romanes.

Té una fàbrica de gèneres de punt.

Al cim de la muntanya de Sant Miquel, prop de Vallromanes, hi han restes d'un castell, queda solament la torre de l'homenatge.

MONTSENY. 307 habitants (Calendari Turístic 1973)

=====

Situat a 528 m. d'alçada, és el poble més endinsat en la "muntanya d'ametistes", com l'anomenava el poeta Guerau de Liost.

Església de Sant Julià, d'estil romànic.

Hi ha dos ermites, de Santa Anastàsia i de Sant Bernat.

En la 1ª el Centre Excursionista de Catalunya va aixecar-hi un monòlit de pissarra l'any 1913.

La 2ª, a 850 m. d'alçada, dedicada a Sant Bernat de Menthon, patró universal de muntanyencs i esquiadors, s'hi celebra Misa tots els dies de precepte. (A les 12'30 h.).

Molt a prop hi ha un Hostal de 1ª categoria.

LA COSTA DEL MONTSENY.

=====

Situat en el districte municipal de Fogars de Montclús, en la conca alta del riu Tordera, sota la serralada de muntanyes coronada per tres turons: el Gros, Coll ses Bages i el de l'home.

Església parroquial dedicada a Sant Esteve, d'estil romànic, en l'Altar Major hi ha una imatge de la Mare de Déu dels Angels, en alabastre, d'estil gòtic.

MOSCUBROLES.

=====

En el municipi de Fogars de Montclús.

L'any 908 s'anomenava "Villa Muscarioles".

Església parroquial dedicada a Sant Martí, romànica, amb planta en forma de Creu grega.

MURA.

=====

Situat en la part més alta del coll d'Estenalles.

Al marge de la riera de Nespres, s'alxeca l'església de Sant Martí, amb portalada romànica, on hi ha Santa Maria i l'Adoració dels Reis en relleu.

Ruïnes del Castell, els primers documents que l'esmenten daten del segle XIII.

OLIVELLES.

Municipi de Sant Celoni.

PALAU DE PLEGAMANS. 2.887 habitants. (Calendari Turístic 1973)

De la conjunció municipal dels pobles Palau-solità i Plegamans sortí Palau de Plegamans, a la riba de la riera de Caldes, està format per una escampadissa de cases de pages i d'estiuers.

A Palau-solità hi ha l'església de Santa Maria. El temple es obra del segle XII, restaurat, en el seu interior hi han elements de gran interès, com el Retaulle d'estil renaixement que presideix l'Altar Major, i el maravellos frontal de ceràmica del segle XVI, i molt especialment el retaulle gòtic de la Capella del Rosari, obra de l'anomenat Mestre d'Artés. (Els dies festius es celebren varies Misses).

Una mica més enllà hi ha una alzineta centenària i històrica on s'hi pot aixoplugar tota una rotllana de sardana. Josep Maria Folch i Torres, el popular escriptor, anà per primera vegada l'any 1923 per passar-hi l'estiu i s'hi va fer construir l'anomenada torre Folch.

PALOU.

Municipi de Granollers.

L'any 995 s'anomenava Palentiole, està situat a la riba dreta del riu Congost.

Església de Sant Julià, consagrada pel Bisbe Berenguer l'any 1103.

POLINYA.

PARETS DEL VALLES.

Situat a l'esquerra del riu Tenebrós.

A prop del vell nucli urbà hi ha un menhir conegut per Pedra o Serrada del Diable.

Restes del castell, del que queden la torre de guaita i trossos de muralla.

La casa de Cellers, amb torre de defensa.

L'església actual, dedicada a Sant Esteve, té un absis romànic.

Hi ha dues grans indústries tèxtils, però Paretès i el seu terme són fonamentalment agrícoles.

PRAT DE DALT.

Masia catalana on Jaume Balmes va escriure el "Criteri", i d'on va sortir amagat, quan el perseguiren, per una porta secreta. Es conserva intacta la petita cel·la que ell ocupava.

BELLINARS.

Es un poble molt muntanyós situat sota les serralades que són una continuació de Sant Llorenç del Munt, a l'avirba de la riera de Bellinars.

Hi abunden les alzines, els roures i els pins bords.

Dintre del mas "les Farreres" hi ha unes pintures murals, al fresc, obra d'un frare dominic, que representen escenes de la guerra de l'independència. Al costat d'aquesta propietat hi ha l'ermita de Sant Felip Neri.

RIBES DEL FAI.

Situat al peu del cingles de Bertí.

RIPOLLT. 20.197 habitants. (Calendari Turístic 1973)

Situat a la riba del riu Ripoll.

El 50 per cent de la població treballa a l'empresa Uralita i la resta en la indústria tèxtil, de cotó i seda, especialment es dedica a la fabricació de vànoves i cobrellits.

Església parroquial dedicada a Sant Esteve, d'estil romànic.

Tocant al terme hi ha la Granja Militar de la 4ª Regió.

LA ROCA DEL VALLES.

Situat al peu del vessant de ponent del Coll de Parpers.

Església parroquial de Sant Sadurní, d'estil gòtic plateresc, va ésser consagrada l'any 931.

Cap el nord hi ha la barriada de Bell-lloc, agrupada entorn de l'antic Castell dels Comtes d'aquest nom.

Castell de la Roca, del segle X, en el cim d'un turó, actualment en vies de restauració.

RUBÍ. 25.461 habitants (Calendari Turístic 1973)

El riu Rubes, avui riera de Rubí és l'origen etimològic del seu nom.

El Museu de Prehistòria i arqueologia dona fe de l'existència de pobles remots dintre el terme de la població, especialment les tombes, monedes i ceràmiques trobades en el poblat iberoromà i en la necròpolis de can Fatjó, dels quals s'ha deduït que dataven del segle III a.J. fins al segle IV de l'era cristiana. Fou fundat per el Dr. Josep Guàrdiet, l'any 1924.

Castell del segle X.

L'església parroquial de Sant Pere ja existia l'any 986.

Fàbriques de cotó i seda, llana, gèneres de punt, etc...

L'elaboració del vi es fa al Cellar Cooperatiu.

SABADELL.

Capital del Vallès Occidental.

Segons el cens de l'any 1973 hi han 173.697 habitants. (La Vanguardia Española 30/11/73.)

Situada a la riba del riu Ripoll.

Es l'antiga Arrahona romana construïda sobre un poblat ibèric, aquest nom es esmentat en documents de l'any 961.

L'any 1.111 apareix per primera vegada el nom de Sabadell.

Hi han dos versions d'aquest nom:

1ª Va de "Sapellum" o "Sapell, lloc d'abets, per ésser un arbre molt abundant.

2ª Els historiadors locals, es decanten per "Sabendum", localitat citada per Claudi Ptolomeu en les seves obres de Geografia Universal del segle II de J.

Es famosa per la seva indústria textil, especialment la llana.

Ja era coneguda en els segles XIII i XIV per tot Europa.

L'any 1.559, els fabricants van fundar el gremi de teixidors o dels "peraires".

En el segle XVIII va introduir-se la màquina a vapor i la fibra de cotó.

La seva màxima expansió va ésser en el segle XIX, principalment el comerç amb Itàlia i França.

Es el primer centre textil de la Península, també es anomenada "la Manchester Catalana".

Té un Museu Paleontologic i el Museu retrospectiu d'Historia Textil.

La Banca de Sabadell fou la primera Banca local d'Espanya.

L'any 1877, el Rei Alfons XII li conferí el títol de ciutat.

Aquesta ciutat va néixer als voltants del Santuari de la Mare de Déu de la Salut, patrona de Sabadell, en una poblat ibèric-romà identificat amb l'antiga Arrahona, esmentada per diversos autors romans.

SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DE LA SALUT.

Segons una llegenda un monjo va trobar una imatge de la Mare de Déu, prop de la font del torrent de Canyameres. En un moment d'epidèmia que va assolir la població, els seus habitants van invocar protecció a l'imatge i es van guarir, el qual va motivar la construcció del Santuari de la Mare de Déu de la Salut, conegut en el segle V. En el mes de maig es celebren aplec i romiatges i allí ballen sardanes.

SAMALUS.

Agregat al municipi de Cànoves, en la vessant del Montseny.

Església romànica del segle XII, dedicada a Sant Andreu.

A can Perera Vell s'han trobat monedes i ceràmica de l'època romana.

L'any 1915 Mn. Ramon Garriga va escollir aquest lloc per recórrer, es conegut per "l'Ermita del Samalús", és poeta i escultor, el seu refugi es diu ca Cuní, qu'ell a convertit en museu de ferros forjats, fòssils, imatge, peces d'art religioses i popular, etc...

SANT ANTONI DE VILAMAJOR. 3.402 habitants. (Calendari Turistic 1973)

Situat en el vessant del Montseny.

Poble d'estiu.

SANT CELONI. 9.297 habitants. (Calendari Turístic 1973)
 =====

Al peu de la serra del Montnegre, a la riba del riu Tordera.

S'anomenava Partigatio l'any 999.

Coneguda l'any 1.106 per Sant Martí de Partegàs, nom de la seva riera.
 L'any 1.578 pertanyia al Marquès d'Aitona.

Destruïda per un incendi la primitiva església, l'any 1.636 es va començar a construir l'actual, en el barri de "Veinat de la Torre". L'exterior està decorat amb el anomenat esgrafiat, o revestiment exterior, com l'orquestra d'angelets en la simulació d'una balconada.

Davant del riu Tordera perdura un fragment de pont que es creu data dels romans.

SANT CUGAT DEL VALLES. 20.669 habitants (Calendari Turístic 1973)
 =====

En el vessant de ponent de la serra de Collserola.

L'origen del seu nom es el que segueix:

Sant Cugat, jove negociant que va arribar a les nostres costes, feia pública la seva fe, fins que això va arribar a oïdes del proconsul Galeri. El van assotar fins que li van sortir les entranyes. Cugat les va tornar al lloc i va quedar guarit. El volgueren cremar viu i no ho conseguiren. Per fi li varen tallar el cap amb l'espasa. La tradició diu que fou en l'actual lloc on en l'edat Mitjana es va construir el Monestir.

El Monestir està construït sobre les ruïnes d'una fortalesa romana, s'en deia "Castrum Octavianum", de la qual queden molt poques restes.

L'actual Monestir de Sant Cugat fou fundat pels Benedictins, en el segle XI. D'estils romànic i gòtic va ésser acabat en el segle XVI. L'església té tres naus, és maravellosa e rosotó frontal. El claustre del segle XII, d'estil romànic, esculpit per l'artista Arnau Gadal, que va firmar la seva obra en un dels capitells del claustre. Actualment és el més important de Catalunya.

El retaule de "Tots els Sants", d'estil gòtic català, obra de Pere i Jaume Serra és del segle XIV.

El retaule del "Martiri de Sant Cugat", és del segle XV, del pintor germànic Ayne Bru, d'estil renaixement.

Del segle XVII són els murals d'una de les capelles de la nau central.

L'irradiació del Monestir de Sant Cugat va ésser extraordinària.

Els peregrins que anaven a Compostela passaban per Sant Cugat, encara es conserva el carrer de l'Hospital, en record del que hi havia en aquest lloc per hospedar als peregrins. En l'ordre eclesiàstic, els abats del Monestir eran consellers dels Reis d'Aragó, alguns d'ells i van passar llargues temporades.

ERMITA DE SANT MEDIR.

L'ermita de Sant Medir és del segle XV.

Segons la tradició Sant Sever, Bisbe de Barcelona, fugint de la persecució de Dacià, va passar per aquest lloc i trobant-se un pagès que sembrava faves. I'hi va dir que quan els seus perseguïdors preguntessin si l'havia vist no mentís, qu'els hi digues que havia passat mentre sembrava faves. Al cap de poc, quan van arribar els soldats romans les faves havien florit, aquest humil pagès va esdevenir Sant Medir.

El dia de Sant Medir és celebra un romiatge popular, els romans pugen a l'ermita amb cavalls i tota mena de vehicles guarnits. També hi

acudeixen en colles els romeus de la barriada de Gràcia de Barcelona, on sequien amb caramels al públic qu'admira aquesta multicolor comitiva.

SANT ESTEVE DE PALAUTORDERA. 888 habitants (Calendari Turístic 1973)

Situat en Pla de Palau i regat per el riu Tordera, de la conjunció dels quals pren el nom aquest municipi.

Castell de Fluvià.

L'any 1640 el senyor Antoni de Fluvià víctima de la seva bona fe en acceptar un grup de soldats de les tropes castellanes, l'hi van saquejar el castell, el van assassinar amb ell i també totes les dones i criatures que s'hi havien refugiat. Aquest castell ha estat restaurat.

SANT FELIU DE CODINES.

Està situat en els contraforts de les muntanyes del Farell i de Sant Sadurní de Gallifa.

Ermita del segle XII, està dedicada a la Mare de Déu de la Llet.

Té fàbriques de teixits de cotó.

L'enginyer i arquitecte Ildefons Cerdà i Sunyer va néixer en aquest poble l'any 1.804, en el mas Cerdà. Va morir l'any 1.876 en un balneari de la província de Santander. Barcelona l'hi deu entre altres coses el seu pla d'eixamplement.

Al estiu els estiuajants doblent la població.

SANT FELIU DEL RECO.

Agregat al municipi de Castellar del Vallès, a la riba del riu Ripoll, en un contrafort de la serra de Sant Llorenç del Munt.

Té una església amb retaule del segle XIV.

Parteix el poble el camí que porta a La Mola.

L'any 1.857 va néixer en aquest poble l'escultor Enric Clarassó, company del pintor Santiago Rusinyol i Ramon Casas, morí a Barcelona l'any 1.941.

SANT FOST DE CAMPBENTELLES. 1.868 habitants (Calendari Turístic 1973)

Municipi del seu nom.

Església romànica del segle XII.

Està rodejat de fonts, en la de les Monges, l'any 1.869, van ésser detinguts nou individus que, acusats com organitzadors d'una partida omlina, van morir afusellats per ordre del coronel Casafís.

Dalt d'un turó hi ha l'església de Sant Cebrià de Cabanyes del segle XII, d'estil romànic. El segle XIX va ésser tancada, actualment està enrunada.

SANT LLORENÇ DEL MUNT.

Es la muntanya mare del Vallès.

La Mola té 1.095 m. d'alçada i el turó de Montcau 1.053.

Hi han monòlits a Cavall Bernat, a la Cova del Liro i a Castellasses.

MONESTIR BENEDICTI DE SANT LLORENÇ DEL MUNT.

Està situat en el cim de la Mola, del segle XI, restaurat en part en el segle XIV, l'església es romànica, de tres naus.

A prop del Monestir hi ha les ruïnes de la capella del convent de Santa Agnès, de monges benedictines, del segle XIII, reconstruïda l'any 1.595, data inscrita en l'escut de la façana.

SANT LLORENÇ SAVALL. 1.759 habitants. (Calendari Turístic 1973)

Situat a la riba del riu Ripoll.

Ruïnes del Castell de la Pera, del segle XIII, del Comte de Quadras.

Correspon a la jurisdicció de Terrassa, tot i estar-ne separada per la muntanya de Sant Llorenç del Munt, que també hi pertany.

SANT MIGUEL DEL FAI.

Rodejat de muntanyes amb boscos espessos i remuntant la riera de Tenes, es troba el Monestir de Sant Miguel del Fai, cenobi benedictí, en el pas obert en la roca, construït l'any 1.592, i que és considerat com la porta principal, avui està abandonat. (Actualment convertit en restaurant).

Al seu davant avança un oingle tallat en escaire, en constant menaça de desprendre's, és un fenomen geològic del qual s'en parla en un document de l'any 887.

SANT PERE DE VILAMAJOR.

Situat en el vessant del Montseny, a l'esquerra de la riera de Palestina.

Església parroquial de Sant Pere, és romànica, per compensar es va aprofitar la façana de l'homenatge de l'antic castell, una pedra que hi ha a la façana porta la data de l'any 872.

Té una font d'aigua ferruginosa en el Sot d'en Sales, en aquest terreny hi ha material de plom.

SANT QUIRZE SAFAJA. 283 habitants (Calendari Turístic 1973)

Hi ha un sol carrer dalt de la carena d'un oingle rocós, verticalment tallat d'ambdues bandes, formant amb la punta una mena de proa.

En el molí de Llobatera hi brollen tres salts d'aigua.

Sant Pere de Bertí, agregat al municipi de Sant Quirze, té una església romànica.

SANT PERE DE MARFA.

SANT QUIRZE DE TERRASSA. 4.053 habitants (Calendari Turístic 1973)

Existeixen documents del segle XII essentant aquest nom, però els

sabadellenos l'anomenen Sant Quirze de la Serra.
Es municipi des de l'any 1848.

En l'ermita de Sant Feliu de Vilamillans, amb mil anys de tradició, s'hi celebren aplecs.

SANT SEBASTIA DE MONTMAJOR. 756 habitants (Calendari Turístic 1973)

Municipi de Caldes de Montbui, (a 12 quilòmetres).

Aquest caseriu varies vegades abandonat per els seus habitants, va revifar gràcies a un grup de pintors de Sabadell, Joan Vila Cinca, Antoni Vila Arrufat, etc... que van convertir-se en propietaris del poble, establint-hi una colònia estiuenca.

En l'església al opstat dels frescos d'Antoni Vila Arrufat poden admirar-se belles mostres d'art religiós romànic.

SANTA EULÀLIA DE RONÇANA. 1.743 habitants (Calendari Turístic 1973)

Les primeres cites documentals d'aquest poble, són de l'any 1.059, es deia Oronsana en temps dels romans i més tard Santa Olalla.

Ermita de Sant Cristòfol, és romànica del segle XII.

En la masia can Puig de la Vall, s'han trobat restes d'un poblat ibèric, està bastida damunt d'un castell.

El mes de maig es celebra la festa dels majors de la Confraria del Roser, els quals planten un pi guarnit amb una gran corona de flors, al mig de la plaça, mentre canten els goigs de la Mare de Déu del Roser

SANTA MARIA DE BARBERA. 8.928 habitants (Calendari Turístic 1973)

Plana regada pel riu Ripoll

Església de Santa Maria, d'estil romànic, del segle XV.

SANTA MARIA DE PALAUTORDERA.

Situada en la vall dominada pels cims del Montseny. Entre la riera de Palau i el riu Tordera.

L'any 908 es coneixia per Palatio a la Vall Tordera.

Santuari de la Mare de Déu del Remei, hi han unes parets del segle XII, la resta és d'estil neoclàssic.

SANTA FE DEL MONTSENY.

Ermita de Santa Fe.

Hostal de 1ª categoria amb un llac al davant.

SANTA PERPETUA DE LA MOGUDA. 8.217 habitants (Calendari Turístic 1973)

En aquest municipi hi ha tres castells anomenats "Can Tayó", "La Farrusa" i "Santiga".

En el passeig Miralpeix es celebren tot sovint aplecs de sardanes.

El Palau del Comte de Güell, es un edifici situat al mig d'un parc emmurallat, a la Foguda, que fa molts anys està agregat al poble de Santa Perpètua.

La barriada de la Florida és un assaig de ciutat jardí.

Santiga o Santa Maria de l'Antiga, és un altre poble agregat a Santa Perpètua.

L'església parroquial dedicada a la Mare de Déu de l'Antiga és sufragània de la de Santa Perpètua de la Moguda, és del segle XII, d'estil romànic.

L'imatge de la Mare de Déu de l'Antiga es del més pur estil romànic, bruna com la de Montserrat i segons la tradició molt més antiga.

SENTMENAT.

Situat en el vessant de Sant Llorenç del Munt.

Castell del Marquès de Sentmenat, s'atribueix la seva construcció als àrabs, perquè és en parlar de llur invasió que l'història esmenta Sentmenat per primera vegada. Els seus murs són d'una espessor de set pees era tigt per inexpugnable. Té dos pisos i soterrani i la seva capacitat li permetia d'aixoplugar molta gent.

El títol de marquesat va ésser atorgat per Carles II, l'any 1.699, al capità de cuirassers Joan Baptista de Sentmenat i de Toralla.

L'any 972 es denominava Sanoti Manati o Santmenat. Té per patró a Sant Menna.

TAGAMANENT. 182 habitants(Calendari Turístic 1973)

Situat en el turó del seu nom, a 1.065 m. d'alçada, és el més alt dels darrers entreps del Montseny, en el sud-oest.

El Castell de Tagamanent és del segle VII, però el 1er. document que l'esmenta és de l'any 1.023, quan aquest castell va ésser impugnat per la Comtessa Emersindis en favor del seu fill Berenguer.

Hi ha una empresa dedicada a la fabricació de llars de foc, amb pedra natural. També hi ha una urbanització anomenada "La Pedralba".

El cap del municipi és Santa Eugènia del Congost, situada al peu del turó, on van traslladar-hi la casa municipal de Tagamanent.

TERRASSA.

Segons l'últim cens de l'any 1973, Terrassa té 151.246 habitants. (La Vanguardia Española 30/1/74)

Situada al peu de Sant Llorenç del Munt, amb la serra de l'Obac a l'esquerra i el Puig de la Creu a la dreta.

Era l'antiga Egara. L'any 182, l'emperador romà Antoninus Pius li confereix el títol de ciutat municipal. Encara els naturals de Terrassa es diuen "Egarenses".

Durant l'època visigòtica, l'any 450, posseïa una catedral on l'any 614 van celebrar un Concili Ecumènic, els Bisbes de la Tarraconense.

Egara estava situada en el lloc que ara ocupa la barriada de Sant Pere,

fins a l'any 714, en el qual els serraïns la varen enrunar i la seva població es va aixoplugar entorn al "Terracium Castellum" o Castell de Terrassa, construït en el segle VII, del qual encara es conserva, a la plaça Major, la torre de l'homenatge, dita del Palau.

L'etimologia del nom de Terrassa ha estat molt discutit pels historiadors, sense que mai s'hagin posat d'acord. Uns diuen que prové del nom del Castell; uns altres que volt dir "Terra rasa" o terra aterrossada i difícil d'ésser cultivada.

Hi ha un conjunt de monuments arquitectònics i arqueològics d'un valor incalculable, format per les esglésies de Sant Pere, Sant Miquel i Santa Maria, situades en el barri de Sant Pere, totes unides en el mateix recinte.

La capella-baptisteri de Sant Miquel és del segle VI. Entorn de la piscina hi ha vuit columnes de diàmetre divers i capitells anteriors a l'obra. Els arcs són en forma de ferradura, d'influència mossàrab. En les primeries de l'era cristiana tenien lloc els bateigs per immersió, la piscina va ésser descoberta l'any 1906.

El temple de Sant Pere, és del segle XII, d'estil romànic. La cornisa exterior està adornada amb els signes del Zodíac i el retaule de pedra de l'absis, que a fora té la forma d'un trèbol. Té dos campanars d'espadanya o de oadireta.

La capella de Santa Maria, de planta en forma de creu llatina, d'estil romànic català, la data de la seva consagració és dell'any 1.112, aixecada damunt del temple visigòtic del segle VI, encara es veuen restes de paviment de mosaic. Actualment pot veure's el baptisteri visigòtic d'immersió, del segle V.

CASTELL DE VALLPARADIS.

El Castell de Vallparadis es va construir en el segle XII.

Ramón Berenguer III, el 6 d'octubre de l'any 1.110, venia al noble senyor Berenguer Sanja i a la seva esposa Ermeneïda un alou amb les seves terres, cases, horte, molins i masies, tot allò situat a l'Egara parroquia de Sant Pere.

Els compradors es van comprometre a edificar en aquell lloc una fortalesa. Es de suposar que al Comte Berenguer, al posar aquesta condició, volia evitar que algun dia l'enemic, protegit per les fondaries de Vallparadis, s'infiltrés per aquells llocs solitaris, sorprenen a la ciutat de Terrassa.

En el segle XIV, Blanca de Centelles i de Terrassa, propietaria en aquells moments del Castell, vídua i sense successió, i amb una cuantiosa fortuna, es decideix establir una fundació religiosa en el seu mateix castell, escollint l'Ordre Cartoixana. El 6 d'octubre de 1344, revia als priors i fundava la Cartoixa, empenent després grans obres en l'antic castell. Quatre anys després moria, fou sepulrada en el presbiteri del Monestir, més tard els seus restes mortals van tralladar-se a la Cartoixa de Montalegre.

La Cartoixa no havia de perdre mai el caracter de fortalesa primitiva que tenia.

En èpocas de perill, els habitants de la ciutat de Terrassa es refugiaven allí.

La denominació geogràfica de Vallparadis, aplicat al Castell-Cartoixa, té uns sis segles d'existència. Però molt abans de l'erecció del castell, aquelles vertants circumdants ja es deien "Paradis".

Actualment està convertit en un Museu. Aquí es conserven el fresc i tres retaules que anteriorment havien estat en l'església de Santa Maria.

El fresc representa el martiri de Sant Tomas Becket, arquebisbe de Canterbury, mort al peu de l'Altar l'any 1.170, pels soldats del rei Enric II d'Anglaterra.

Els tres retaules gòtics són:

1º "Els Sants Metges, del segle XV, del pintor Jaume Huguet. Aquests metges eren els Santa Abdó i Senén, en el centre del retaule, i el martiri dels Sants Cosme i Damí, també metges.

2º El retaule de Sant Miquel, influència de l'escola flamenca, mig segle abans que l'anterior, atribuït a Guillem Talarn.

3º El retaule de Sant Pere, és obra de Lluís Borrassà.

L'any 1.100, el nom de Terrassa ja era conegut enllà de les fronteres per la seva indústria de draps de llana.

En el segle XIII tenia comerç amb Itàlia i Alexandria.

L'any 1.779 es comença la construcció d'edificis industrials, fins aquests moments els "peraires", com s'en deien els actuals fabricants, tenien tallers d'artesanía tèxtil, formant el gremi de peraires.

L'any 1833 inaugura la primera fàbrica moguda amb vapor.

El segle XX, a l'indústria llanera s'uní la dels gèneres de punt i la de les construccions mecàniques.

L'any 1.904 es construí l'Escola Industrial, l'única escola d'Enginyers Textils d'Espanya, degut al senyor Alfons Sala, Comte d'Egara.

Té un Museu d'Història del Teixit, anomenat Biosca, situat en l'edifici de l'Institut Industrial.

Biblioteca-Museu Soler i Palet.

ULLASTRELL.

En el seu escut municipal hi ha un ull envoltat de dues branques enllaçades, aquestes branques són d'ullastre o sigui olivera borda. Es esmentat en un document de l'any 1.205 amb el nom d'Ulastrello. Produïx vi i oli.

VACARISSES.

Està situat en el puig de la serra del Còdol, des de on es veu la muntanya de Montserrat.

Església parroquial de Sant Pere i Sant Felu, del segle XVIII, amb retaule dedicat a aquesta Santa, del segle XIV, obra de Bernat Mates. L'Ajuntament era un antic castell, que en el segle XII pertanyia als Montcadag.

De la dominació serraïna hi ha una torre anomenada "Torrote".

VALLGORGUINA. 429 habitants (Calendari Turístic 1973)

Està rodejada de boscos.

VALLROMANES. 414 habitants (Calendari Turístic 1973)

Terme municipal regat per la riera de Vallromanes.

Al seu davant s'alça la muntanya de Sant Mateu, amb una ermita dedicada a aquest Sant.

A ponent hi ha la muntanya de Sant Miquel amb les ruïnes d'un castell.

A Torre Tavernera s'han trobat restes ibèriques.

VILADECAVALLS DEL VALLES.

Terme municipal situat a l'oest de Terrassa.

De l'any 1.427 hi han documents que parlen del castell i senyoria de Viladecavalls.

En la part antiga del poble hi ha la parroquia de Sant Martí de Serbet, el seu patró es Sant Martí de Tours, representat en un relleu esculpit en pedra, damunt de la porta principal.

A can Tries hi ha l'ermita de Sant Miquel de Taudell i a can Mir l'ermita de Santa Maria de Taudell, del segle XII, té un retaule del segle XVI.

En el seu escut figura un cavall, perquè antigament hi havia cria de cavalls en aquest poble. aquesta es l'etimologia del seu nom.

VILANOVA DE LA ROCA.

La barriada coneguda per Raval de Vilanova correspon al municipi de Montornès.

El reste del poble correspon a La Roca del Vallès.

VILALBA SASSEBRA. 179 habitants (Calendari Turistic 1973)

Situat a l'esquerre del riu Mogent.

El terreny es sec i aspre.

Hi ha producció de suro, carbó, fusta i roldor. També de mel.

L'ajuntament es reuneix a Trentapassos.

VALLDOUGUIX.

Pertany al municipi de Sant Cugat del Vallès.

La part antiga del poble està situada entorn a l'església d'origen bizantí i nau gòtica, reste del monestir de freres benets, que s'hi fundà en el segle IX, destruït pels sarraïns en el segle XII.

INDEX ALFABETIC.

=====

Aiguafreda. V. Or. (pag.1)
 L'Ametlla del Vallès. V.Occ. (pag.1)
 La Batlloria. V.Or. (pag.1)
 Bigues. V.Or. (pag. 1-2)
 Caldes de Montbui. V. Occ. (pag. 2-3)
 Campins. V. Or. (pag. 3)
 Cànoves. V. Or. (pag. 3)
 Sanovalles. V. Or. (pag. 3)
 Cardedeu. V.Or. (pag. 3)
 Castellar del Vallès. V.Occ. (pag. 4)
 Castellbisbal. V.Occ. (pag. 4)
 Castellterçol. V.Or. (pag. 4)
 Cerdanyola. V.Occ. (pag. 4-5)
 El Figaró. V.Or. (pag. 5)
 Les Franqueses del Vallès. V. Or. (pag. 5)
 Fogars de Montolís. V.Or. (pag. 5)
 La Floresta. V. Occ. (pag.5)
 Gallifa. V. Occ. (pag. 5-6)
 La Garriga. V. Or. (pag. 6)
 GRANERA. V.Or. (pag. 6)
 Granollers. V.Or. (pag. 6-7)
 Gualba. V. Or. (pag. 7)
 La Llagosta. V. Or. (pag. 7)
 Gallecs. V.Or. (pag. 7)
 Lliça d'Avall. V. Or. (pag. 7)
 Lliça d'Amunt. V. Or. (pag. 7)
 Llinars del Vallès. V. Or. (pag. 7)
 Matadepera. V.Occ. (pag. 7-8)
 Martorelles. V. Or. (pag. 8)
 Mollet del Vallès. V. Or. (pag. 8)
 Montcada i Reixac. V.Occ. (pag. 8)
 MONTMANY. V.Or. (pag. 8-9)
 Montmeló. V.Or. (pag. 10)
 Montornès del Vallès. V.Or. (pag. 10)
 Montseny. V.Or. (pag. 10)
 La Costa del Montseny. V. Or. (pag.10)
 Mosqueroles. V.Or. (pag.10)
 Mura. V.Occ. (pag. 10-11)
 Olzinelles. V.Or. (pag. 11)
 Palau de Plegamans. V.Occ. (pag. 11)
 Palou. V.Or. (pag. 11)
 Polinyà. V.Occ. (pag. 11)
 PARETS DEL VALLES. V.Or. (pag. 11)
 Prat de Dalt. V.Occ. (pag.11)
 Rellinars. V.Occ. (pag. 12)
 Riells del Fai. V.Or. (pag.12)
 Ripollit. V. Occ. (pag. 12)
 La Roca del Vallès. V.Or. (pag. 12)
 Rubí. V.Occ. (pag.12)
 Sabadell. V.Occ. (pag.13)
 Samalús. V.Or. (pag. 13)
 Sant Antoni de Vilamajor. V.Or. (pag.13)
 Sant Celoni. V.Or. (pag.14)
 Sant Cugat del Vallès. V.Occ. (pag. 14-15)
 Sant Esteve de Palautordera. V.Or. (pag.15)
 Sant Feliu de Codines. V.Or. (pag.15)
 Sant Feliu del Racó. V.Occ. (pag. 15)
 Sant Fost de Capsantelles. V.Or. (pag.15)
 Sant Llorenç del Munt. V. Occ. (pag.15-16)
 Sant Llorenç Savall. V.Occ. (pag. 16)
 Sant Miquel del Fai. V. Or. (pag.16)
 Sant Pere de Vilamajor. V.Or. (pag.16)

Sant Quirze de Safaja. V.Or. (pag. 16)
Sant Pere de Marfà. V.Or. (pag. 16)
Sant Quirze de Terrassa. V. Occ. (pag. 16-17)
Sant Sebastià de Montmajor. V. Occ. (pag. 17)
Santa Eulàlia de Ronçana. V.Or. (pag. 17)
Santa Maria de Barberà. V.Occ. (pag. 17)
Santa Maria de Palautordera. V. Or. (pag. 17)
Santa Fe del Montseny. V. Or. (pag. 17)
Santa Perpètua de la Moguda. V.Occ. (pag. 17-18)
Sentmenat. V. V.Occ. (pag. 18)
Tagamanent. V. Or. (pag. 18)
Terrassa. V.Occ. (pag. 18-19-20)
Ullastoll. V. Occ. (pag. 20)
Vacarisses. V. Occ. (pag. 20)
Vallgorguina. V.Or. (pag. 20)
Vallromanes. V.Or. (pag. 20)
Viladecavalls del Vallès. V.Occ. (pag. 20-21)
Vilanova de la Roca. V. Or. (pag. 21)
Vilalba Sasserra. V. Or. (pag. 21)
Valldoreix. V. Occ. (pag. 21)

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA:

XX

El Vallès- Ferran Canyameres.

Gran Enciclopedia Catalana.

Geografia de Catalunya.

Diario de Barcelona.

La Vanguardia Española.

Calendari Turistic 1973.

Fitxes Associació Assistents Socials.

MONTGAT

=====

En els primers documents trobats sobre l'història del poble s'anomena "Montecato" i posteriorment "Mont Cat" derivació de la paraula ibèrica "cat" que significa "muntanya de pedra".

Dalt d'un pujol, al final d'un camí flanquejat d'eucaliptus hi ha una Torre rosada d'estil neoclàsic, cèlebre a la guerra de l'independència.

TIANA

=====

Està situada a la part de la muntanya de Montgat. Fins no fa gaire hi pujava un trenvia de color grog, inaugurat el 1916, substituint les antigues tartanes. Va funcionar cinquanta anys.

Tiana és poble d'estiu des de fa més de setanta anys com ho indiquen les torres residencials.

Situada a un quilòmetre del poble hi ha l'Ermita de la Mare de Deu de l'Alegría, transició entre el romànic i el gòtic, consagrada l'any 1200.

A la muntanya de la Conreria en unavall voltada de pins hi ha la Cartoixa de Montalegre, a 200 m. d'alçada, del segle XIII.

Va establir-se la comunitat de "Dames Nobles" de l'Ordre de Sant Agustí, el 1363 van traslladar-se a Barcelona i es va vendre als Cartoixos de Vallparadís. Quan van unir-se als cartoixos de Sant Pol van derrocar el vell edifici i varen construir l'actual el 1448. Es d'estil gòtic.

Es interessant la visita a "Can Sentromà", propietat del Baró d'Esponellà, sobre una vila romana del segle II d. c.

En aquesta mateixa residència ha ha restes d'una masia del segle XIII. Una capella romànica, amb fragments murals. La residència és del segle XVI, amb col·leccions d'incalculable valor.

EL MASNOU

=====

Situat sobre les runes d'una població romana i posteriorment àrab. En les seves immediacions s'han trobat diferents peces arqueològiques i encara es conserva una torre àrab.

Té un casino construït a principis del segle XX. S'hi celebren concursos fotogràfics, sessions de cine-fòrum, exposicions, conferències, etc.

L'any 1740 s'edificà una petita ermita en el mateix lloc on està situada l'església parroquial, sota l'advocació de Sant Pere, patró de la vila.

Del 21 de Juny al 1 de Juliol s'hi celebren festes en honor de Sant Pere.

OCATA

=====

Agregat a mitjans del segle XIX a la vila de Masnou

ALELLA

Situat a poca distancia de la costa, a les faldes granítiques de la serralada litoral i sobre un sòl antic i erosionat per rieres: les de la coma Clara i la coma Fosca, que s'uneixen a la part baixa del poble per a formar la riera d'Alella.

Els sorral·ls eixuts han estat convertits en productius horts de llegums, patates, cereals, arbres fruiters, flors i sobretot vinyes.

L'ampli abric de la serra, juntament amb les qualitats del terreny, fan que s'hi produeixi un dels millors vins de taula del país, elaborat en gran part per la cooperativa "Alella Vinícola", un dels primers cellers cooperatius de Catalunya, fundat el 1906.

De l'1 al 3 d'agost es celebren festes en honor de Sant Feliu, s'hi disparen focs d'artifici, s'hi celebren concerts, competicions esportives, etc.

TEIÀ

Els sucs famosos d'Alella en part són de Teià.

Dalt de la carena, vers Sant Mateu, s'hi cacen conills i perdius.

Església Parroquial d'estil gòtic.

Castells de Casa Pol i Casa Bru.

De l'11 al 13 de Novembre, Festa Major en honor del seu patró Sant Martí.

PREMIÀ DE DALT (Sant Pere)

Es un dels primitius pobles d'estiu·eig de Catalunya.

Molt poc industrial, amb abundància de boscos i alguna vinya. Plantacions de clavells.

Es de destacar per tot el poble, les seves cases senyorials d'estiu·eig, amb tot el seu tipisme, algunes del s. XVIII, unides armonicament a les més modernes construccions que ar·monitzen amb el paisatge.

Es digna d'ésser visitada l'Església Parroquial, pel seu conjunt arquitectònic.

El seu ambient contrasta enormement amb el de Premià de Mar, aquest sense caràcter propi, totalment modernitzat.

ERMITA DE LA MARE DE DEU DE LA CISA

La noticia més antiga de l'indret és de l'any 995.

Referent a la Mare de Deu de la Cisa - va prendre el nom de l'indret o finca on es va construir l'ermita - el primer document en el qual es parla de

l'Esglesia de Santa Maria és de l'any 1190.

La imatge original tenia més de set segles, d'uns 30 cm.. De la primitiva església es desconeix la data en que fou construïda. Més tard va ésser molt destruïda i es va edificar una de nova l'any 1543.

El 1713, el 18 d'Agost, soldats de Felip V van cremar l'ermita i per sort es va salvar la imatge.

El 1742 es va iniciar l'edificació de l'actual ermita. El 1936, durant la guerra va ésser cremada de nou i encara es veuen perfectament les senyals del foc.

Actualment en reconstrucció, la imatge és molt venerada. S'hi celebren casaments i la seva festa es l'1 de maig.

Molt aprop hi ha una font, coberta d'alzines, on la tradició atribueix la troballa de la imatge.

LLEGENDA

Segons la llegenda la imatge fou trobada per una pastoreta de la Cisa que guardava bous. Un d'ells va escarvar per allí amb molt d'afany i va descobrir la imatge.

PREMIA DE MAR

Es plana com el palmell de la mà.

Indústries de gènere de punt.

Plantacions de clavells.

A l'estiu s'hi celebren concursos hípics i nautics.

Festivals folklòrics.

Del 10 al 12 de Juliol es celebra la Festa Major en honor de Sant Cristòfor.

VILASAR DE DALT (Sant Genís)

Els carrers fan pujada. El Castell de Vilassar, atracció del poble, és de l'edat mitjana. Des d'allí es pot anar a diversos llocs d'interès.

Un dolmen, dos menhirs, ermites, etc.

Hi ha molts planters de calvells.

A l'església parroquial es conserven les relíquies dels Sant Màrtirs en tres baguls, i encara que no hi ha cap dada, es creu que fou construït entre 1618 i 1623, fou restaurat el 1904 a Barcelona, on s'hi van trobar uns documents que donaven la llibertat a uns presoners. Aquests documents estaven firmats el 1617 i 1618.

L'any 1623, el Bisbe de Barcelona, Dr. Joan Sentís, va redactar una autorització perquè es poguessin venerar públicament les relíquies dels Sants Màrtirs a Vilassar.

Des d'aleshores es celebren festes en el seu honor el 29 d'Abril a l'1 de maig.

CASRILS =====

Té una capella mosàrab molt interessant.

El 3 de maig, festa de la Santa Creu, es celebren concursos de sardanes.

VILASSAR DE MAR (Sant Joan) =====

Primer poble d'estiu del Maresme.

Torres morisques de vigilància i defensa de la costa.

Festa Major del 23 al 26 de juny, en honor de Sant Joan.

CABRERA DE MATARÓ =====

Prop del poble hi ha una capella pre-romànica dedicada a Sant Cristòfor, en la vessant del Montcabrer. També hi ha la font d'aigua de Cabrera.

BURRIAC (Sant Vicenç) =====

Antic castell situat al cim del turó de Burriac (401 m. alt,) a l'extrem d'un contrafort de la Serralada Litoral, dins del terme de Cabrera de Mataró amb el de Argentona.

Les restes conservades actualment, (torre circular i part de la capella de Sant Vicenç, que es mantingué oberta fins al 1836), són de les construccions fetes al segle XV.

El castell es esmentat ja el 1017, pertanyent als Comtes de Barcelona, però hi ha vestigis d'una torre de defensa anterior.

Entre els segles XII i XIII foren construïdes la torre de l'homenatge, les sitges i la capella.

Segons l'historiador Carreras Candi, el 1023, era propietat de la vidua del comte Borrell II, mare de Berenguer Ramon I.

Fou definitivament abandonat al segle XVIII.

Al turó de Burriac es conserven les ruïnes d'un important poblat ibèric. La part més ben conservada és la de la vessant meridional. Hi ha restes de les murades de defensa, reforçades amb torres de planta quadrada.

Hom admet generalment, que correspon a l'antiga ciutat de Ilduro, -que encunyà moneda ibèrica-, predecessora de la Iluro romana (Mataró).

A la seva vessant occidental hi ha la font Picant o aigua de Burriac.

AGELL (Santa Elena)

Església gòtica del segle XVI.

MATARO

Capital de la comarca.

Dependència del Departament Militar de Marina

Població d'origen remot.

Antiga ciutat romana de Iluro

El primer tren de la península, línia Barcelona-Matró inaugurat l'any 1848, gracies a l'industrial senyor Viada.

El 1434 el rei Alfons V l'hi va donar els mateixos drets que a Barcelona.

La urbs està formada per dos cordons, el de les muralles i el de les rondes:

Les muralles porten uns noms evocadors: Muralla d'En Titus, de Sant Llorenç, de la Presó, dels Genovesos.

Les rondes es diuen Alfons XII, de Prim, d'Alfons El Sabi etz.

La Basílica Menor de Santa Maria de Mataró es el temple més considerable de tota la comarca, per la seva grandiositat, amb la capella de la Mare de Déu dels Dolors, del segle XVIII, obra del mestre pintor Antoni Viladomat.

Es molt important la industria del gènere de punt.

Festa Major del 25 al 29 de Juliol, en honor de les Santes Juliana i Semproniana. Es celebren concursos, audicions de sardanes, concerts, danses folklòriques, etz.

ARGENTONA

Al llarg del segle XX ha esdevingut un centre d'estiueig de la burgesia barcelonina, amb cases residencials. Entre les residències destaca la de Josep Puig i Cadafalch, obra d'ell mateix.

Es famosa per les seves aigües, les fonts picants de Sant Domènec, etz on és costum d'anar a beure aigua amb anissos.

Del 4 al 6 d'Agost es celebra la Festa Major en honor de Sant Domènec.

Degut a la quantitat i qualitat d'aigües que hi ha en aquesta vila, fa

20 anys va neixer una idea, arrelada a una antiga tradició, és la celebració de la "Festa del Càntir"

La Casa de la Vila sembla una casa pairal, és de les més boniques de tot el Maresme.

CAN CANYES =====

Can Canyes, masia catalana de grans proporcions, a l'indret d'una antiga vila romana.

ORRIUS =====

A mitja pujada es troba, a l'esquerra, el priorat Benedictí de Sant Pere de Clarà, del segle IX.

Aquest poble, amb una dotzena de masies, aproximadament, és pas obligat per a visitar el poble ibèric de Cèllecs, a 534 m. d'alçada, situat al Mont Cèllecs.

Molt aprop hi ha l'ermita romànica de Sant Bartomeu.

Del 30 al 31 d'Agost es celebra la Festa Major en honor de Sant Abdó i Sant Sanén.

DOSRIUS =====

Runes d'un antic castell.

El 25 d'Abril s'hi fan romiatges a l'ermita de la Mare de Déu del Corredor.

CANYAMAS =====

Consisteix únicament en un sol carrer amb una església d'estil gòtic amb campanar triangular.

Molt aprop hi ha l'ermita de la Mara de Déu del Far.

MATA (Sant Martí i Sant Miquel) =====

SANT ANDREU DE LLAVANERES =====

Poble residencial i aristocràtic.

Camp de golf.

A l'entrada del poble hi ha un monument perpetuant la memòria del cardenal Vives i Tutó, fill d'aquest poble.

El 30 de Novembre festes en honor de Sant Andreu, patró de la vila.

SANT VICENÇ DE MONTALT

El Montalt (594 m. d'alçada) s'eleva al nord del poble i l'hi dona el seu nom.

Castell de milàns, antiga residència del General Milàns del Bosch, heroi de la guerra de l'Independència,

Can Misser, masís d'estil català dels segle XVII.

Cada any s'hi celebra el "Festival del Maresme" amb representacions de Teatre i concerts, on s'hi representen obres com "L'Infern", del Dante; "El Comte Arnau" de Maragall o "Canigò" de Verdaguer.

CALDES D'ESTRAC (Caldetes)

D'origen romà: Es conserven unes termes romanes.

La població té origen en les seves fonts termals.

Aigües clorurades- sodiques, carbonatades, càlciques, sulfatades, i magnèsiques brollen a 39° C.

En el segle XIII, el cavaller barceloní Pere Gruny hi bastí un hospital servit per una comunitat de religiosos.

El 1219 els senyors del castell de Mataró cediren a aquest hospital en feu honorat, part del territori de Sant Vicenç, que esdevingué quadra d'Estrac.

Encara es conserven algunes fortificacions defensives de la costa contra les incursións dels pirates barberiscs, les més conegudes son: "dels Encantats", sobre ruïnes d'un poblat pre-romànic, dels segles XIII i XIV; dels "Moros" i la de "Bails".

Esglesia dels segle XIII, amb antifonari i manuscrits antics.

A l'oest hi ha el castell de Rocaberti.

Parc Municipal.

El 1818, l'Ajuntament adquirí els drets dels banys com a establiment emfitèutic.

A mitjans del segle XIX hi fou annexat el barri de Caldetes.

El 16 de juliol es celebra una festa marítima en honor de la Mare de Déu del Carme que ha sigut declarada d'interès turístic.

TORRENTBO

ARENYS DE MAR

8325 habitants (1973)

Està situada a la zona costanera, entre la riera de la vall de Maria i la de Caldetes. El terme és partit en dos per la riera d'Arenys.

L'agricultura que fa pocs anys enrera havia tingut molta importància ha quedat molt reduïda.

Hi té lloc un mercat semanal els dissabtes.

Les indústries més actives actualment són la fabricació de vidre, de moles i d'abraxius.

L'indústria típica és l'ametlla d'Arenys (ametlla ensucrada de gran dimensió), iniciada el 1826 i l'elaboració de licors (Calisay)

HISTORIA

Situada a l'extrem meridional del comtat de Girona, dins el Vescomtat de Cabrera i en la jurisdicció del Castell de Montpalau, existia ja en el segle XIV, com a barri marítim de Sant Martí d'Arenys, l'actual Arenys de Munt.

El 1575 fou erigida església pròpia (separada completament de la d'Arenys de Munt el 1781).

A causa de les incursions de la pirateria foren bastides al segle XVI deu torres de defensa, de les quals en queden dues.

Durant la guerra de Successió (1711), es defensà aferrissadament contra les tropes de Felip V.

Durant la segona guerra carlina, (1855), fou incendiada l'estació del ferrocarril pel general carlí Savalls.

ACTIVITAT MARÍTIMA

Des del segle XVI Arenys de Mar tingué una activitat marítima intensa.

El segle XVIII, hom hi fundà una escola nàutica, primer de caràcter privat, esdevinguda oficial després.

Al final del segle XVIII hi havia 45 vaixells de gran tonatge que feien la carrera d'Amèrica, i foren creades nombroses indústries exportadores.

Aquesta puixança marítima durà fins a mitjans dels segle XIX.

Actualment només la pesca, tant costanera com d'altura, ha donat una nova vida a l'activitat marinera.

PORT

Hi ha dos aspectes molt interessants:

El port d'esplai, on està situada l'Escola Nautica.

El port de pesca, construït entre 1921 i 1952.

Quan arriben les barques es descarrega el peix i es fa la subhasta per la venda

Museu d'història de la vila (Museu Fidel Fita), interessant per a l'història de la marina.

Escola Oficial d'Avicultura, creada el 1896

Biblioteca popular.

Devant del port hi ha l'ermita de Montcalvari, bastida el 1584, damunt la qual fou edificat el 1892 un gran hotel balneari.

L'església parroquial de Santa Maria fou construïda per Dionís Torres a la fi del segle XVII i conserva encara el retaule major fer per l'escultor Pau Costa, el 1704. El 16 de juliol s'hi celebra una processó marítima, en honor de la Mare de Déu del Carme.

Amb el nom de Sinera la vila D'Arenys de Mar ha estat convertida per Salvador Espriu en un mite literari.

EL CEMENTIRI

Famós per la seva semblança amb el de Genova (Italia), tombes de marbre llavorades com puntes al coixí i el mausoleu de la "puntaire", amb la seva història:

Una noia d'aquest ofici, estava promesa amb un noi que s'en va anar a Amèrica per fer fortuna, pensant tornar per casar-se amb ella. Ella el va esperar durant molts anys, fins que va morir de pena al saber que ell s'havia casat amb una altre noia a Amèrica. Al cap de poc temps l'ex-promès va retornar, amb la seva família, i a l'enterar-se del què havia passat va volguer fer-li el millor mausoleu, amb l'escultura del cap de la bellíssima puntaire. Els pares de la noia es varen negar a que la sepullessin en aquell lloc i la sepultura va quedar buida.

La visió des d'allà és molt bonica, cara el mar.

El recorregut comença al costat de l'església, amb altar barroc del segle XVIII i dura uns deu minuts.

ARENYS DE MUNT

ARTESANIA

Era molt estesa la manufactura de puntes al coixí, però la invasió del maquinisme amb la producció en sèrie provocà una crisi d'aquesta activitat. El 1950 aquesta activitat tingué una represa i fou creada una escola especialitzada.

HISTORIA

Segons l'historiador J.M. Pons i Guri, en els segles IX i X aquest poble es deia Sant Martí de Vilar de Ramió. Amb el seu nom actual no apareix fins el segle XI.

L'església parroquial de Sant Martí fou bastida entre el 1515 i el 1540 per Pere Mateu amb la col.laboració dels escultors Jaume Safont i Joan Tours, conveia un retaule de Pere Serafí, del segle XVI.

Hom ha trobat restes de viles romanes a can Aiguaviva i a can Catà de Dalt.

EL PARC DE LOURDES

Situat a deu minuts del començament de la Rambla, és un gran parc ple de roses, on hi ha reproduïda una cova com la de Lourdes (França), amb la Mare de Déu.

Hi ha fonts, camins vorejats de flors, petites placetes amb bancs de pedra, etc.

CANET DE MAR

Artesania, principalment les puntes al coixí.

Amfiteatre del Maresme, on s'hi celebren els "Festivals d'Espanya", amb teatre, concerts, al aire lliure.

Castell-Residència dels Comtes de la Vall de Canet, anomenat castell de Santa Florentina.

Esglesia de la Mare de Déu de la Misericordia, d'estil romànic-gòtic amb capella d'estil barroc, s'hi celebren romiatges.

Festa Major del 28 de juny a l'1 de juliol, en honor de Sant Pere i Sant Pau.

Escola Tècnica de Teixits de Punt, és una de les primeres d'Espanya.

SANT POL DE MAR

Està edificada al socaire d'un antic monestir. Primerament el van habitar els benedictins, després els cartoixos.

Esglesia de Sant Pau, del segle IV d.c., de planta rectangular, edificada un cop acabada la persecució romana.

Del 25 al 27 de juliol festa major en honor de Sant Jaume.

El club Nautic de Sant Pol té la quarta flota de "vauriens" d'Espanya.

SANT CEBRIA DE VALLALTA

SANT ISCLE DE VALLALTA

A un Km. del poble hi ha l'ermita de la Mare de Déu de la Salut.

Pedra Castell, gegantina Creu de Terme, en granit.

A tres Km. del poble, als peus del Montnegre (759 m.) s'hi troba el Parc Nacional de "Dones d'Aigua".

CALELLA

Indústria textil que dona treball a 1.174 obrers.

Una gran quantitat d'habitants de Calella viuen del turisme. Hi ha una colònia germànica molt important.

Del 25 de Maig al 3 de Juny, es celebren les festes de primavera, amb apless de sardanes, que està considerada com la manifestació més important d'aquesta mena de la regió catalana, per la seva antigor i tradició. També actüen corals, els "xiquets de Valls" etc. Està declarada de interès turístic.

SANTA SUSANNA =====

Festa Major del 11 al 12 d'agost, en honor de la seva patrona, Santa Susanna.

PINEDA =====

Deu el seu nom als boscos de pins circumdants.

El 24 de juny, Fira de Sant Joan.

Església del segle XVII

Aqüeducte romà, a dos Km. del poble, cap al Nord.

MALGRAT =====

Festa Major de Sant Nicolau, del 6 al 8 de desembre.

Bifurcació entre la carretera N.2, a la frontera francesa, i la de la Costa Brava.

PALAFOLLS =====

Església romànica dels segles XIII.

Balu dels Vescomtes de Cabrera.

Castell en runes.

TORDERA =====

Església parroquial amb campanar romànic.

Del 24 al 26 d'agost festa major de Sant Bartomeu, es celebren focs d'artifici, concerts, sardanes.

HORTSAVINYA =====

VALLMANYA =====

FETS O NOTES IMPORTANTS O CURIOSOS
=====

MESTRE MILLER

Cal senyalar que el Mestre Millet, Lluís M^a. Millet, fundador de l'Orfeó Català va néixer a Masnou

ISAAC ALBENIZ

El compositor Isaac Albeniz va passar varies temporades a Tiana, a la memòria del qual es va dedicar la part central de la carretera.

MARQUES D'ALELLA

Diuen que el Marquès d'Allella amb un cop d'ull en tenia prou per a saber quin raïm era bo i quin no ho era.

JOSEP PUIG I CADAFAELCH

Va néixer a Mataró.

ENRIC MONJO

Escultor de fama internacional va néixer a Vilasar de Mar l'any 1896

CARDENAL VIVES I TUTÓ

Va néixer a Sant Andreu de Llavaneres.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA
=====

Les Terres Catalanes

Geografia de Catalunya

El Maresme, de Joaquim Casas

Gran Enciclopedia Catalana

Calendari turístic 1973

Diario de Barcelona, 19/9/1971

" " " 30/5/1971

" " " 24/6/1971

Diversos itineraris el.laborats anterior ment i comprobats

Fitxes del Servei de Promoció.